

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ

VEMA OF ASKLIPIOS

JULY-SEPTEMBER 2004 VOLUME 3 No 3

QUARTERLY EDITION BY THE 1st NURSING DEPARTMENT
OF ATHENS TECHNOLOGICAL EDUCATIONAL INSTITUTION

Ηθική και δεοντολογία στη Νοσηλευτική
Έλεγχος ποιότητας και Νοσηλευτική
Το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της Υγείας
Χρηματοδότηση Υπηρεσιών Υγείας
Σεξουαλική αγωγή
Φερριτίνη ορού στη διατροφική ισορροπία
Λοιμώξεις από ενδαγγειακούς καθετήρες

Ethics and deontology in Nursing
Quality control and Nursing
Human force in Health systems
Health services financing
Sexual education
Serum ferritin in nutritional balance
Intravascular catheter-relate infections

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1459/99 ΚΕΜΠΑΘ
ΒΗΤΑ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Κατεχάκη & Αδριανείου 3 - 115 25 ΑΘΗΝΑ

Περιεχόμενα

Ανασκοπήσεις

- Ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα στη Νοσηλευτική.** Π. Επιτροπάκης, Ν.Β. Φώτος 113
- Ο ρόλος του νοσηλευτή στο σύστημα ελέγχου ποιότητας στο γενικό νοσοκομείο.** Σ. Δρακουλόγκωνα 118
- Η λειτουργική διασύνδεση του ανθρώπινου δυναμικού στον υγειονομικό τομέα.** Ε. Λαχανά, Ζ. Ρούπα 124
- Η χρηματοδότηση των Υπηρεσιών Υγείας. Ο ρόλος της στη βελτίωση της αποδοτικότητας.** Γ. Χατζηπουλίδης 130

Ερευνητικές εργασίες

- Σεξουαλική αγωγή. Αναγκαιότητα εφαρμογής της στο προπτυχιακό πρόγραμμα των ΤΕΙ.** Ε. Κοτρώτσιου, Ι. Παπαθανασίου, Ζ. Ρούπα, Ε. Λαχανά, Στ. Κοτρώτσιου, Θ. Παραλίκας 137
- Η φερριτίνη ορού. Μια πολύτιμη αξία στον έλεγχο του θρεπτικού ισοζυγίου.** Χρ. Μαρβάκη, Μ. Γουρνή, Α. Νέστωρ, Μ. Πολυκανδριώτη, Μ. Γούλα, Γ. Αργυρίου, Ε. Κυρίτση 142

Ειδικό άρθρο

- Λοιμώξεις από ενδαγγειακούς καθετήρες.** Ε. Αποστολοπούλου 147

- Οδηγίες για τους συγγραφείς** 155

Contents

Reviews

- Ethics and deontology in Nursing.** P. Epitropakis, N.V. Fotos 113
- The role of nurse while taking control of quality in a general hospital.** S. Drakoulogona 118
- The operational connection among human force in health system sector.** E. Lahana, Z. Roupa 124
- Health services financing. Its role in efficiency improvement.** G. Hatzipoulidis 130

Original papers

- Sexual education. Necessity of the implementation in the undergraduate program of TEI.** E. Kotrotsiou, I. Papathanasiou, Z. Roupa, E. Lahana, S. Kotrotsiou, Th. Paralikas 137
- Serum ferritin. A valuable index of nutritional balance.** Ch. Marvaki, M. Gourni, A. Nestor, M. Polikandrioti, M. Goula, G. Argiriou, H. Kiritsi 142

Special article

- Intravascular catheter-related Infections.** E. Apostolopoulou 147

- Instructions to authors** 155

Σεξουαλική αγωγή Αναγκαιότητα εφαρμογής της στο προπτυχιακό πρόγραμμα των ΤΕΙ

Ε. Κοτρώτσιου,¹
Ι. Παπαθανασίου,²
Ζ. Ρούπα,³
Ε. Λαχανά,⁴
Στ. Κοτρώτσιου,⁵
Θ. Παραλίκας⁶

¹Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Προϊσταμένη
Τμήματος,

²Νοσηλεύτρια ΠΕ, MSc, Εργαστηριακός
Συνεργάτης,

³Αναπληρώτρια Καθηγήτρια,

⁴Νοσηλεύτρια ΤΕ, MSc, Εργαστηριακός
Συνεργάτης,

⁵Χειρουργική Νοσηλεύτρια ΠΓΝ Λάρισας,
Εργαστηριακός Συνεργάτης,

⁶Νοσηλεύτρια ΤΕ, MPH, Εργαστηριακός
Συνεργάτης, Τμήμα Νοσηλευτικής, ΤΕΙ
Λάρισας, Λάρισα

Λέξεις κλειδιά: Σεξουαλική αγωγή, σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, σεξουαλική συμπεριφορά σπουδαστών, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, αφροδίσια νοσήματα

Key words: Sexual education, sexual awareness, student sexual behavior, sexually transmitted diseases, aphrodisiac diseases

Τα τελευταία χρόνια οι ανάγκες που επιβάλλονται από τα νέα δεδομένα, το σύγχρονο τρόπο ζωής, τη συνεχώς αναπτυσσόμενη τεχνολογία και την εμφάνιση νέων ασθενειών και νέων επειγόντων προβλημάτων υγείας απαιτούν ολοένα και περισσότερο αποτελεσματική, δημιουργική και ποιοτική νοσηλευτική φροντίδα.¹

Σκοπός Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας ήταν να διερευνηθεί η αναγκαιότητα εφαρμογής ενός προγράμματος σεξουαλικής αγωγής σε σπουδαστές του ΤΕΙ Λάρισας. Υλικό-Μέθοδος Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 100 σπουδαστές διαφόρων τμημάτων του ΤΕΙ Λάρισας. Τα μέλη του δείγματος επιλέχθηκαν με δειγματοληψία ευκολίας. Ως εργαλείο μέτρησης χρησιμοποιήθηκε ανώνυμο ερωτηματολόγιο 30 δομημένων ερωτήσεων, κλειστού τύπου. Αποτελέσματα Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι παρά το γεγονός ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των σπουδαστών δηλώνει σεξουαλικά ενημερωμένο, μόλις το 32% γνωρίζει ποια είναι τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και η συντριπτική πλειοψηφία (86%) συμφωνεί ότι πρέπει να γίνεται στα πλαίσια των σπουδών ξεχωριστό μάθημα σεξουαλικής αγωγής. Συμπεράσματα Κρίθηκε αναγκαία η εφαρμογή ενός προγράμματος σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και αποφασίσθηκε να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες για τη μελλοντική εφαρμογή του.

Abstract Sexual education. Necessity of the implementation in the undergraduate program of TEI. E. Kotrotsiou,¹ I. Papathanasiou,² Z. Roupa,³ E. Lahana,⁴ S. Kotrotsiou,⁵ Th. Paralikas.⁶ ¹Associate Professor, Director of Nursing Department, ²RN, MSc, Laboratorial Collaborator, ³Associate Professor, ⁴RN, MSc, Laboratorial Collaborator, ⁵Surgical Nurse, Laboratorial Collaborator, ⁶RN, MPH, Laboratorial Collaborator, Nursing Department, TEI, Larissa, Greece. **Objective** The aim of this study was to investigate the necessity of the implementation of a Sexual Education Program to the students of TEI of Larissa. **Material-Method** The sample consisted of 100 students from different departments of the TEI Larissas. The sample was drawn with convenient sampling. An anonymous structured questionnaire, with 30 closed questions was used as a measurement tool. **Results** Although the vast majority of students declare that they are sexually aware, only 32% seem to know which are the sexually transmitted diseases while the majority (86%) agree that a sexual education course should be introduced in the department's curriculum. **Conclusions** It is suggested that a sexual education program is absolutely necessary and was decided that all necessary actions should be taken in order to be introduced in the near future.

Είναι γνωστό ότι τόσο το AIDS, όσο και τα υπόλοιπα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα απασχολούν πολύ την κοινή γνώμη και κυρίως τους νέους, αφού η σεξουαλικότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ανθρώπινη φύση.² Η αγωγή υγείας σχετικά με το sex παίζει το σπουδαιότερο ρόλο στην πρόληψη και την αντιμετώπιση των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων.^{3,4} Άλλωστε είναι γνωστό ότι η πρόληψη είναι η καλύτερη θεραπεία.

Από την ανασκοπηθείσα βιβλιογραφία φαίνεται ότι η έννοια του «ασφαλούς sex» συχνά παρερμηνεύεται και

τα άτομα πολλές φορές προβαίνουν σε επικίνδυνες σεξουαλικές συμπεριφορές, που τα καθιστούν ευάλωτα στη μόλυνση από σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.⁵⁻⁸

Μελέτες όμως έχουν δείξει ότι πολλοί νεαροί ενήλικες, παρά τις πολλές προσπάθειες επιμόρφωσης και πρόληψης, τείνουν σε συμπεριφορές που τους τοποθετούν σε ομάδες υψηλού κινδύνου μόλυνσης από τον ιό HIV.⁹⁻¹¹ Αυτές οι συμπεριφορές περιλαμβάνουν πειραματισμούς με αλκοόλ και άλλες εξαρτησιογόνες ουσίες πριν το sex, σχέσεις με διαφορετικούς συντρόφους και ασυνέπεια στην εφαρμογή πρακτικών μεθόδων ασφαλούς sex.¹²⁻¹⁵ Έρευνες που έγιναν σε σπουδαστές έδειξαν ότι παράγοντες που εμποδίζουν τη χρήση προφυλακτικού είναι η μονογαμία και η χρήση άλλων μεθόδων αντισύλληψης.^{5,16,17}

Τα ερευνητικά δεδομένα τονίζουν ότι ήταν άκρως αναγκαία η ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών και προληπτικών προγραμμάτων που θα αφορούν την εκμάθηση ασφαλούς σεξουαλικής συμπεριφοράς.^{6,10,15}

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι να διερευνηθεί η αναγκαιότητα εφαρμογής προγράμματος σεξουαλικής ενημέρωσης και διαπαιδαγώγησης σπουδαστών ΤΕΙ.

Υλικό και μέθοδος

Εργαλείο μέτρησης

Ως εργαλείο μέτρησης χρησιμοποιήθηκε ανώνυμο ερωτηματολόγιο 30 ερωτήσεων, κλειστού τύπου, που δημιουργήθηκε με βάση τη βιβλιογραφία.^{7,18} Η συμπλήρωσή του απαιτούσε χρόνο διάρκειας 15 min. Από τις 30 ερωτήσεις οι 9 πρώτες αναφέρονται στα δημογραφικά στοιχεία του ερωτώμενου και είναι οι εξής:

1. Φύλο
2. Ηλικία
3. Σχολή
4. Εξάμηνο
5. Τόπος καταγωγής
6. Επάγγελμα πατέρα
7. Επάγγελμα μητέρας
8. Μορφωτικό επίπεδο πατέρα
9. Μορφωτικό επίπεδο μητέρας.

Περιγραφή δείγματος

Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 100 σπουδαστές διαφόρων τμημάτων του ΤΕΙ Λάρισας. Το μεγαλύτερο ποσοστό (62%) ήταν σπουδαστές του τμήματος Νοσηλευτικής και ακολουθούν 13% σπουδαστές των Ιατρικών Εργαστηρίων, 10% της Φυτικής Παραγωγής, 8% της Ηλεκτρολογίας και 7% της

Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων. Τα μέλη του δείγματος επιλέχθηκαν με δειγματοληψία ευκολίας.

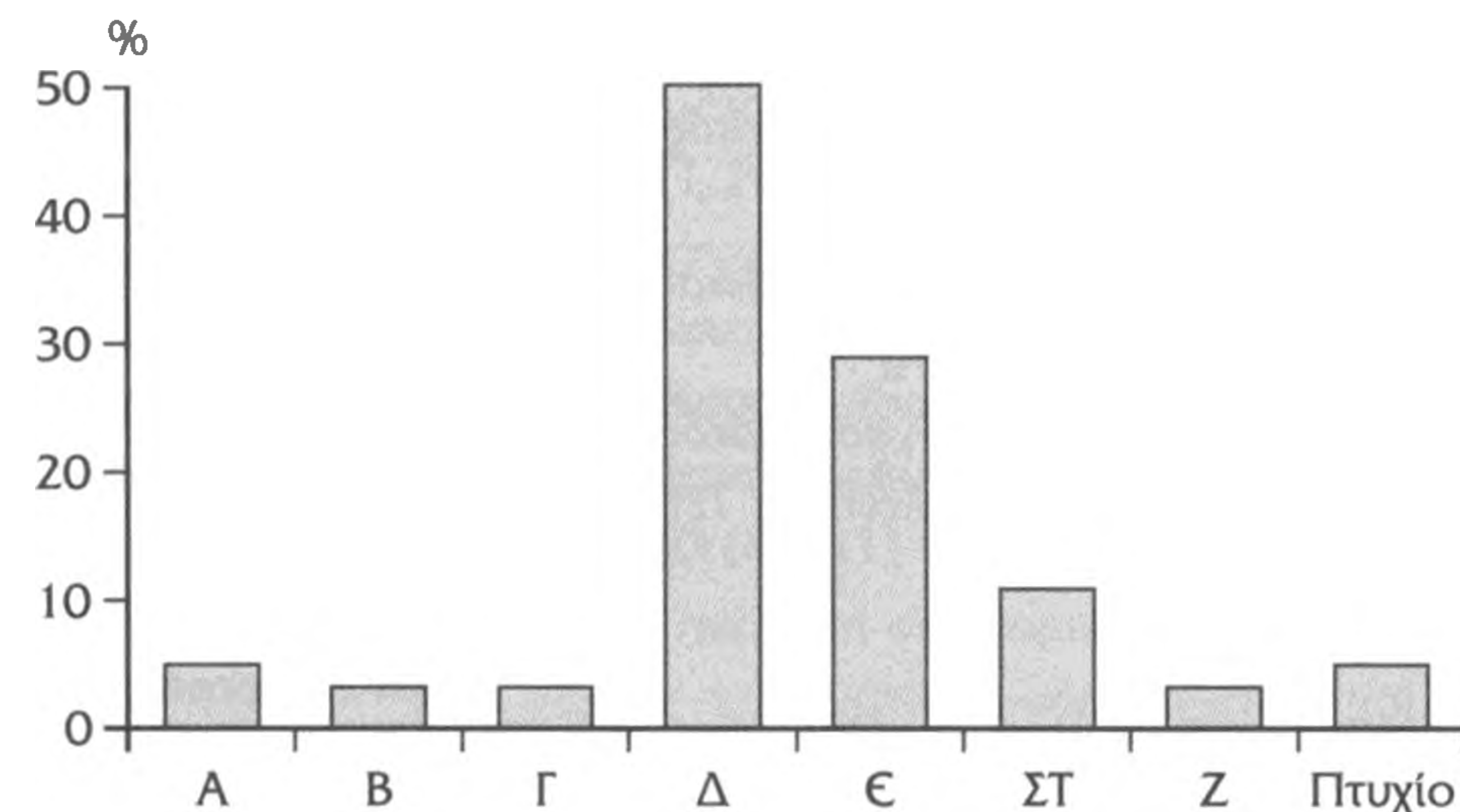
Από τους 100 σπουδαστές οι 12 ήταν άνδρες και οι 88 γυναίκες.

Η ηλικία κυμαινόταν από 19–32 έτη. Η μέση ηλικία ήταν 20,5 έτη με τυπική απόκλιση 6,9 έτη.

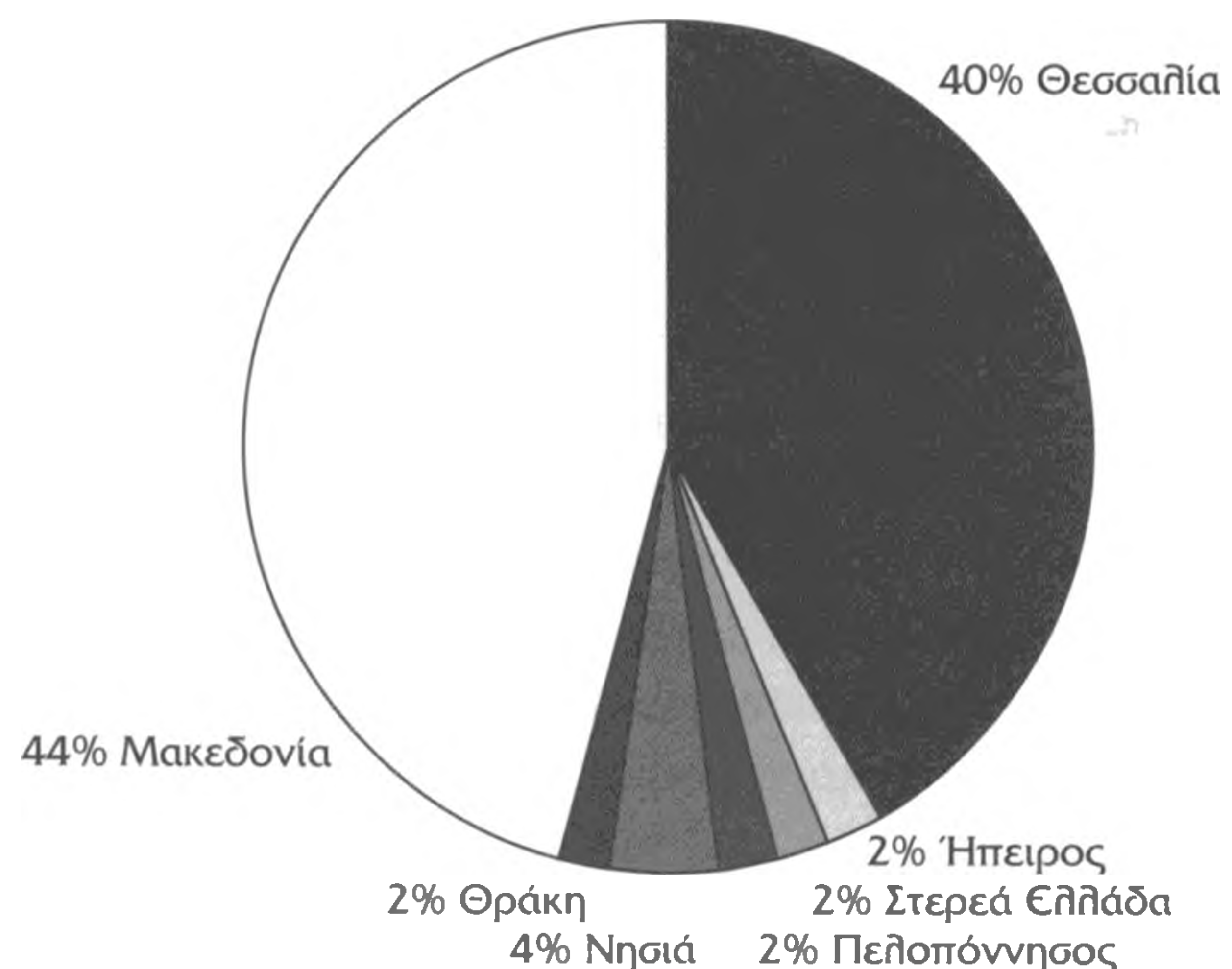
Η κατανομή των σπουδαστών ανά εξάμηνο ήταν αυτή που φαίνεται στην εικόνα 1.

Όσον αφορά τον τόπο καταγωγής, η κατανομή του δείγματος φαίνεται στην εικόνα 2 και σε αυτήν διακρίνει κανείς ότι οι περισσότεροι από τους σπουδαστές κατάγονταν από τη Μακεδονία (44%) και από τη Θεσσαλία (40%).

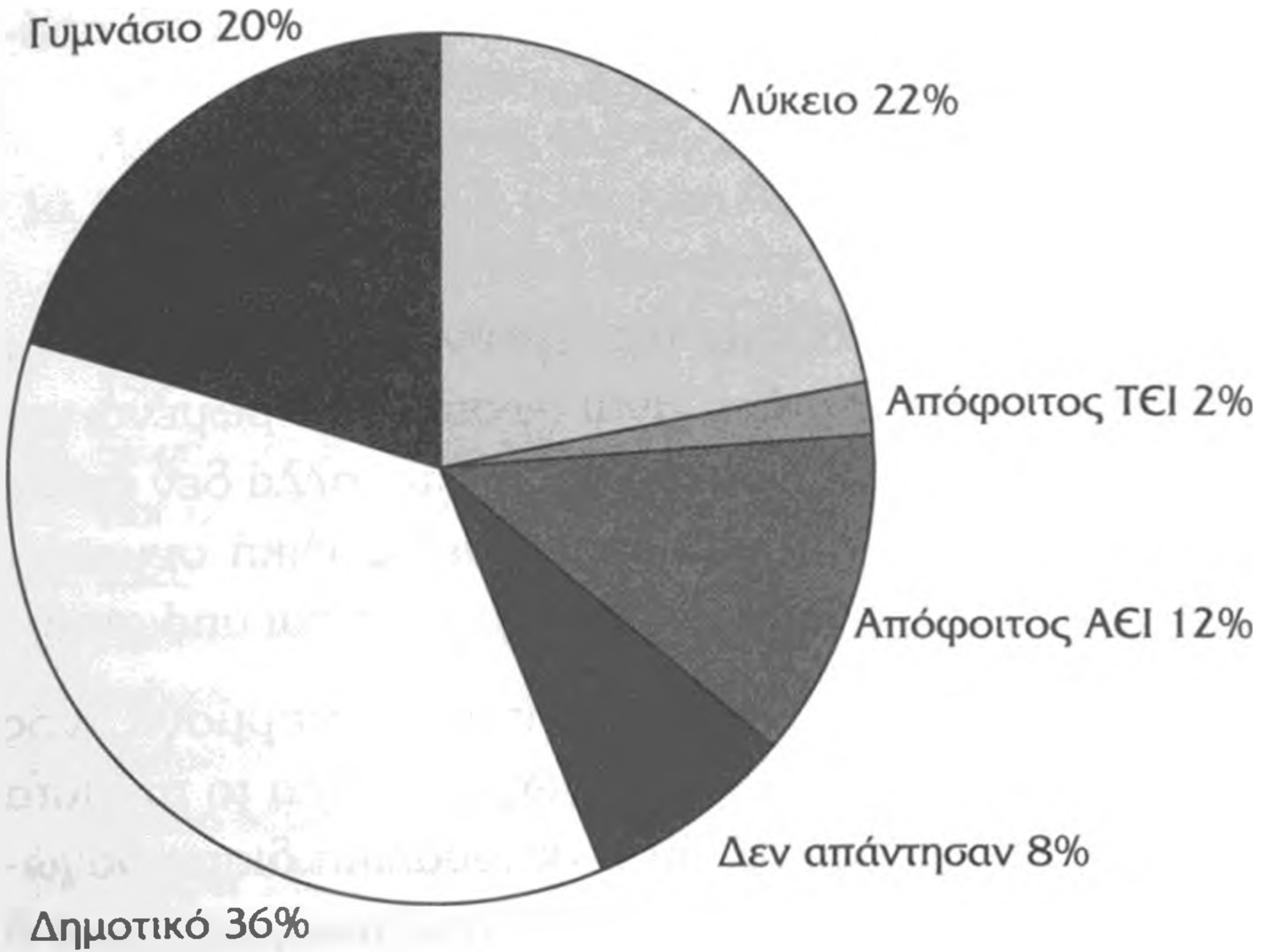
Από τη βιβλιογραφία βρέθηκε ότι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων σχετιζόταν με τις γνώσεις των παιδιών τους για το sex.^{8,14,17} Στο δείγμα μας το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα ήταν το εξής: οι περισσότεροι είχαν τελειώσει το δημοτικό ή κάποιες τάξεις από αυτό (36%) και ακολουθούν οι απόφοιτοι λυκείου (22%) και οι απόφοιτοι γυμνασίου (20%). Λίγοι ήταν απόφοιτοι ΑΕΙ (12%) και ακόμη πιο λίγοι απόφοιτοι ΤΕΙ (2%), ενώ κανένας δεν ήταν κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου (εικ. 3).

Εικόνα 1. Ποσοστιαία κατανομή ανά εξάμηνο του δείγματος των σπουδαστών.

Εικόνα 2. Ποσοστιαία κατανομή ανά περιοχή καταγωγής του δείγματος των σπουδαστών.

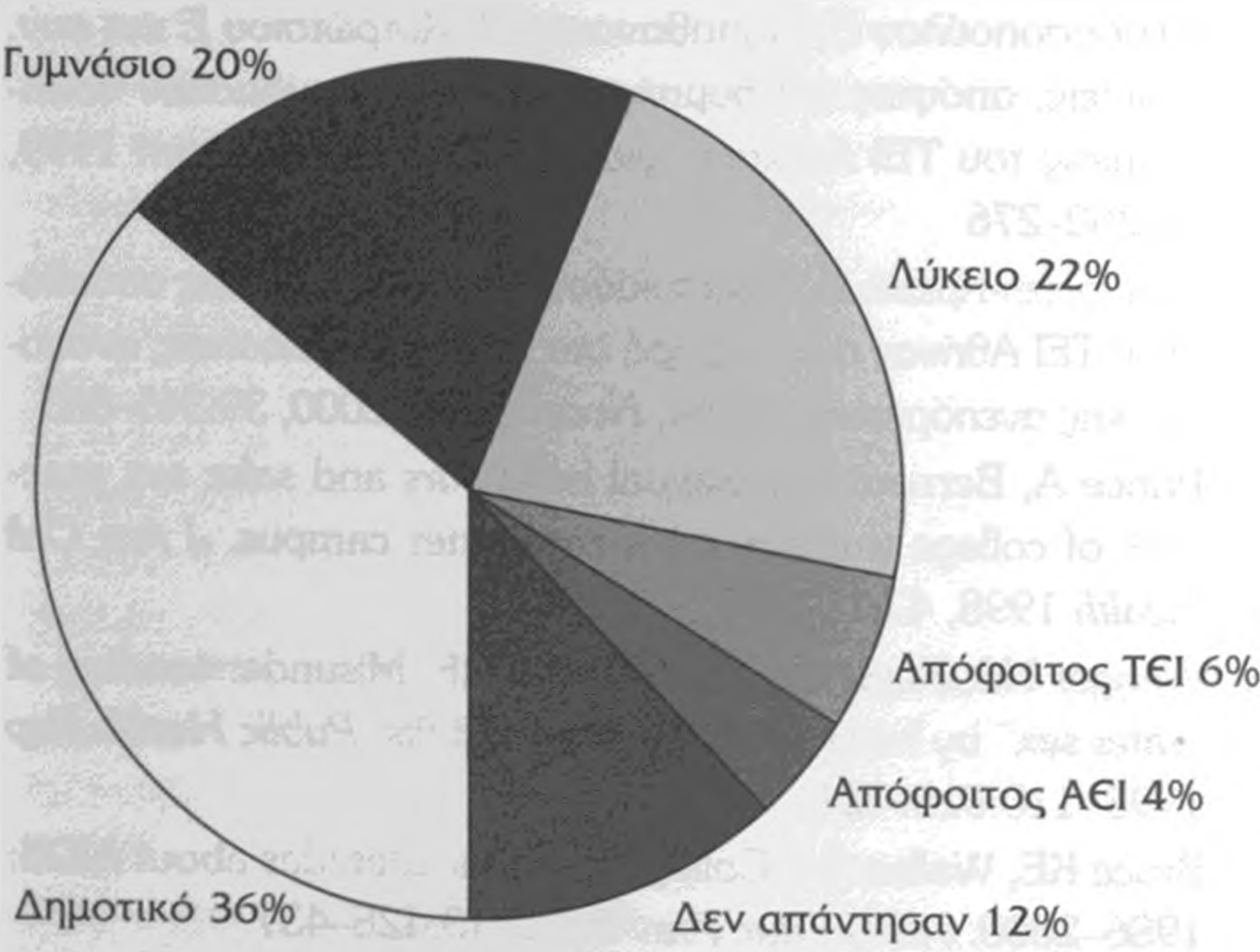
Εικόνα 3. Ποσοστιαία κατανομή του δείγματος ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα.

Το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας δεν διαφέρει σημαντικά από αυτό του πατέρα, αφού και πάλι οι περισσότερες είναι τελειόφοιτες δημοτικού (36%) και ακολουθούν οι απόφοιτες λυκείου (22%) και γυμνασίου (20%) (εικ. 4).

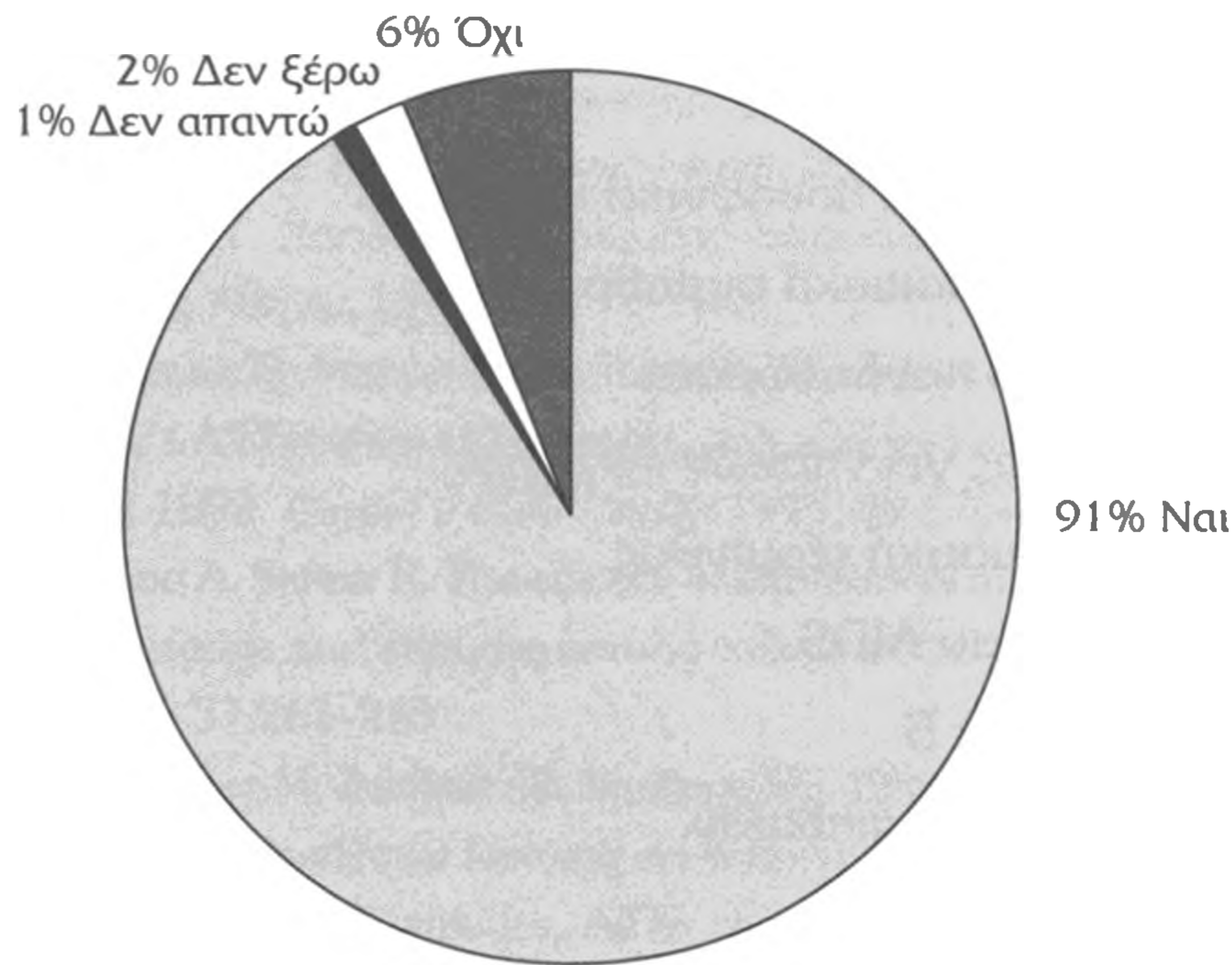
Αποτελέσματα

Η επεξεργασία των αποτελεσμάτων δείχνει ότι παρά το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των σπουδαστών δήλωσαν σεξουαλικά ενημερωμένοι (εικ. 5), μόνο ένα μικρό ποσοστό της τάξης του 34%, είχε γνώσεις για τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και είχε διαμορφώσει κατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά ώστε να προφυλάσσεται.

Στην ερώτηση αν γνωρίζουν ποια είναι τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα το 98% απάντησε (Ναι), και μόνο το 2% απάντησε ότι δεν τα γνωρίζει. Όταν όμως στην επόμενη ερώτηση τους ζητήθηκε να αναγράψουν ποια είναι τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα τότε οι περισσότεροι απάντησαν: AIDS, σύφιλη, ηπατίτιδα και

Εικόνα 4. Ποσοστιαία κατανομή του δείγματος ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας.

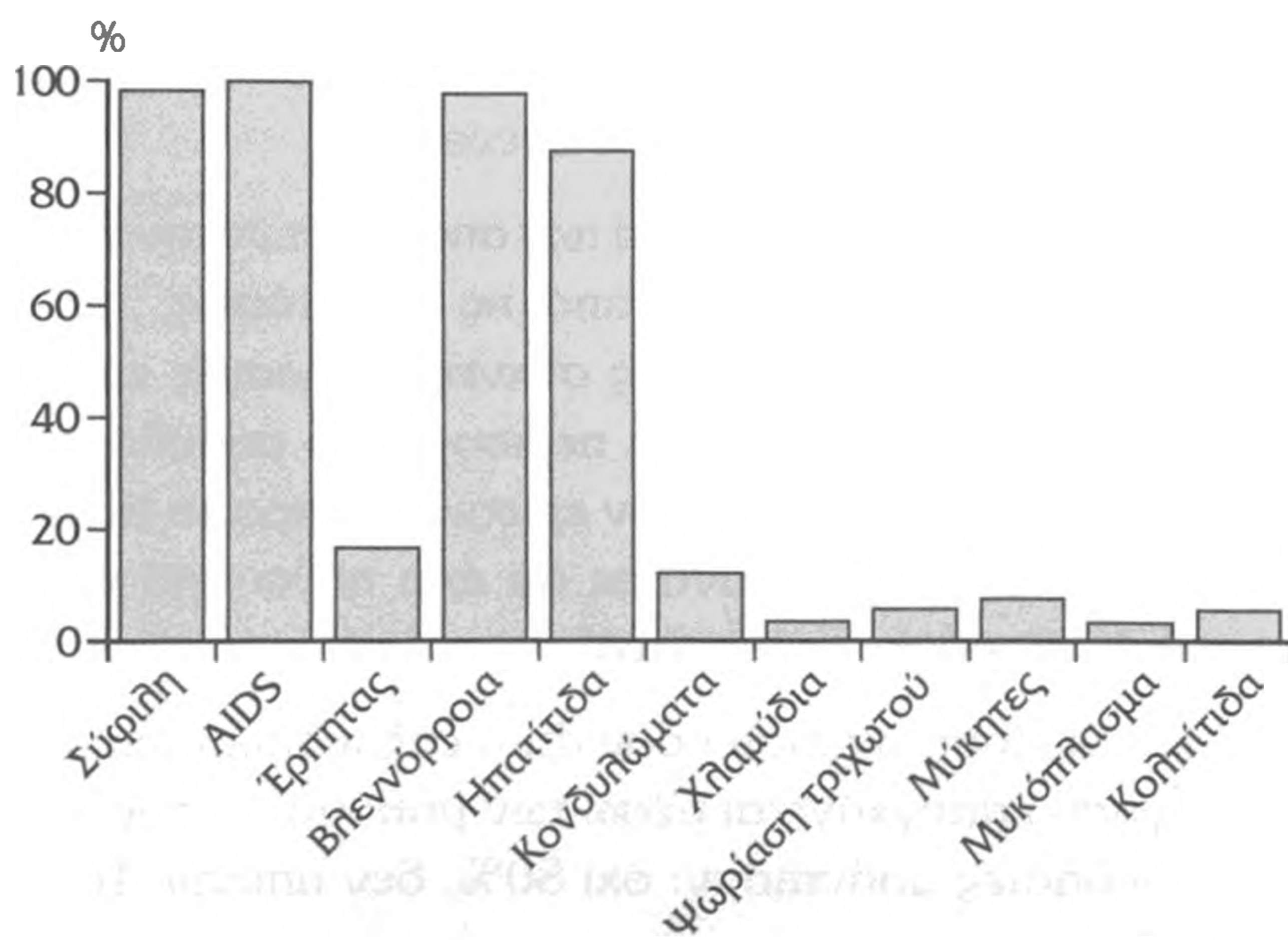
Εικόνα 5. Ποσοστιαία κατανομή του δείγματος στην ερώτηση αν είναι σεξουαλικά ενημερωμένοι.

βλεννόρροια. Όπως φαίνεται και στην εικόνα 6, πολλοί λίγοι γνώριζαν τον έρπητα (14%), και τα κονδυλώματα (10%), ενώ κάποιιοι απάντησαν ότι οι μύκητες (6%), τα χλαμύδια (2%), η κολπίτιδα (4%) και το μυκόπλασμα (2%) ανήκουν στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.

Είναι γνωστό σε όλους τους ενημερωμένους επαγγελματίες υγείας ότι τα τελευταία χρόνια το φάσμα των κλασικών αφροδισιακών νοσημάτων (σύφιλη, βλεννόρροια, μαλακό έλκος, αφροδίσιο λεμφοκοκκίωμα, αφροδίσιο κοκκίωμα) έχει διερευνηθεί αρκετά με διάφορα νοσήματα στα οποία η σεξουαλική επαφή μπορεί να παίξει ένα σημαντικό ρόλο, όχι όμως και αποκλειστικό όπως συμβαίνει με τα κλασικά αφροδίσια νοσήματα.¹⁹

Ως σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα σήμερα εξετάζονται τα ακόλουθα:

1. Σύφιλη
2. Βλεννόρροια
3. Μαλακό έλκος

Εικόνα 6. Απαντήσεις των σπουδαστών στην ερώτηση ποια είναι τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.

4. Αφροδίσιο ή βουβωνικό λεμφοκοκκίωμα (νόσος Nicolas-Favve)
5. Αφροδίσιο ή βουβωνικό κοκκίωμα
6. Μη γονοκοκκική ουρηθρίτιδα
7. Οξυτενή κονδυλώματα
8. Έρπητας γεννητικών οργάνων
9. Μολυσματική τέρμινθος
10. Σύνδρομο AIDS
11. Ηπατίτιδα Β
12. Φθειρίαση εφηβαίου
13. Ψώρα
14. Μη ειδικές φλεγμονές της βαλάνου (βαλανίτιδα)

Από τα νοσήματα αυτά, τα 5 πρώτα είναι τα γνήσια αφροδίσια νοσήματα με την παλιά έννοια του όρου, που μεταδίδονται μόνο με τη σεξουαλική επαφή και τα επόμενα 9 μεταδίδονται είτε με τη σεξουαλική επαφή, είτε έμμεσα με άλλους τρόπους.¹⁹

Στην ερώτηση αν θα είχαν σεξουαλικές σχέσεις με άτομα-φορείς σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων κάποιιοι απάντησαν ναι (2%), κάποιιοι δεν ξέρω (4%) και οι περισσότεροι (94%) απάντησαν όχι.

Στην επόμενη κατηγορία ερωτήσεων, που αφορά τα μέτρα προφύλαξης και τη σεξουαλική συμπεριφορά, το 78% των σπουδαστών δήλωσε ότι χρησιμοποιεί προφυλακτικό, όχι όμως πάντοτε. Από αυτούς που χρησιμοποιούν μόλις το 45% χρησιμοποιεί πάντοτε προφυλακτικό, ένα ποσοστό της τάξης του 36% μερικές φορές, το 11% όταν θυμάται και το 8% όταν είναι η πρώτη σεξουαλική επαφή με το συγκεκριμένο σύντροφο.

Παρά το γεγονός ότι η χρήση του προφυλακτικού είναι αναγκαίο μέτρο προφύλαξης από τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, οι σπουδαστές δείχνουν να το χρησιμοποιούν περισσότερο ως μέσο αντισύλληψης (88%) ή και να μην το χρησιμοποιούν καθόλου όταν έχουν μια μόνιμη σχέση. Πιστεύουν δηλαδή ότι η μονιμότητα μιας σχέσης τους προστατεύει.

Η σεξουαλική συμπεριφορά των σπουδαστών του δείγματος, όπως περιγράφεται από τις απαντήσεις, τείνει προς τη μόνιμη σχέση, χωρίς συχνές εναλλαγές ερωτικού συντρόφου και χωρίς οι περισσότεροι σπουδαστές να έχουν παραπάνω από έναν ερωτικό σύντροφο ταυτόχρονα (μόνο το 4% απάντησε ότι έχει πάνω από έναν ερωτικό σύντροφο ταυτόχρονα).

Στην ερώτηση αν πιστεύουν ότι η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση επιτυγχάνεται μέσω των μαθημάτων του ΤΕΙ οι σπουδαστές απάντησαν: όχι 80%, δεν απαντώ 10%, ναι 4%.

Τέλος, στην ερώτηση αν θεωρούν ότι στο ΤΕΙ πρέπει να υπάρχει ξεχωριστό μάθημα σεξουαλικής αγωγής η

μεγάλη πλειοψηφία 86% απάντησε ναι, ένα 10% απάντησε όχι και 4% είπε δεν ξέρω.

Συμπεράσματα

Από τα αποτελέσματα της έρευνας φαίνεται ότι οι σπουδαστές όχι μόνο δεν είναι σωστά ενημερωμένοι για τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, αλλά δεν έχουν διαμορφώσει και την κατάλληλη σεξουαλική συμπεριφορά ώστε να μπορούν να προφυλάσσονται από αυτά.

Κατόπιν τούτου κρίνεται αναγκαία η εφαρμογή ενός προγράμματος σεξουαλικής αγωγής σε όλα τα τμήματα των ΤΕΙ, αφού φαίνεται ότι η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, όπως γίνεται μέχρι σήμερα από την οικογένεια ή το φιλικό περιβάλλον, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τα διάφορα ενημερωτικά φυλλάδια δεν έχει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Ίσως η εφαρμογή του νέου μαθήματος σεξουαλικής αγωγής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση να έχει κάποιες θετικές συνέπειες τις οποίες όμως θα δούμε στο απώτερο μέλλον.

Η διαπαιδαγώγηση και η ενημέρωση για τη φύση των νοσημάτων, τους τρόπους μετάδοσης, τα μέτρα προφύλαξης και το μέγεθος του προβλήματος αποτελεί το βασικότερο και αποτελεσματικότερο μέτρο αντιμετώπισης της νόσου.²⁰⁻²² Η αγωγή αποσκοπεί σε τροποποίηση των μορφών εκείνων ατομικής συμπεριφοράς που εκθέτουν σε λοίμωξη, αλλά και σε αποτροπή αδικαιολόγητου πανικού ή λανθασμένης συμπεριφοράς προς τους ασθενείς και τους φορείς.²³

Βιβλιογραφία

1. Ραγιά Α. Συμβολή της νοσηλευτικής στη διάγνωση, τη θεραπεία και την αγωγή υγείας των αρρώστων με AIDS. *Επιθ Υγ* 1989, 12:13-16
2. Παπαευαγγέλου Γ, Καλλίνικος Γ. *AIDS, Διεθνή Επιστημονικά Δεδομένα. Ελληνική Εμπειρία*. Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσας Αθήνα, 1986
3. Θεοδοσοπούλου Ε, Παπαθανασίου Ι, Κοτρώτσιου Ε και συν. Γνώσεις, απόψεις και συμπεριφορά των σπουδαστών νοσηλευτικής του ΤΕΙ Λάρισας, για το AIDS. *Νοσηλευτική* 1999, 38:260-276
4. Σαπουντζή-Κρέπια Δ, Δημητριάδου Α και συν. Γνώσεις σπουδαστών ΤΕΙ Αθήνας όσον αφορά στο σύνδρομο επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας (AIDS). *Νοσηλευτική* 2000, 39:345-353
5. Prince A, Bernard AL. Sexual behaviors and safer sex practices of college students on a commuter campus. *J Am Coll Health* 1998, 47:11-21
6. Wenger NS, Kusseling FS, Shapiro MF. Misunderstanding of "safer sex" by heterosexually active adults. *Public Health Rep* 1995, 110:618-621
7. Bruce KE, Walker LJ. College students' attitudes about AIDS: 1986-2000. *AIDS Educ Prev* 2001, 13:428-437
8. Raj A. Identification of social cognitive variables as predictors of safer sex behavior and intent in heterosexual college students. *J Sex Marital Ther* 1996, 22:247-258

9. Lewis JE, Malow RM, Ireland SJ. HIV/AIDS risk in heterosexual college students. A review of a decade of literature. *J Am Coll Health* 1997, 45:147-158
10. Sharipo J, Radecki S, Charchian AS, Josephson V. Sexual behavior and AIDS-related knowledge among community college students in Orange County, California. *J Commun Health* 1999, 24:29-43
11. Singh U et al. Knowledge of HIV transmission and sexual behavior of college students in Pune, India. *AIDS* 1997, 11:1519-1520
12. Rabinowitz VC, Valian V. Sex, sex differences and social behavior. *Ann NY Acad Sci* 2000, 907:196-207
13. Stuton M et al. Risky sex behavior and substance use among young adults. *J Health Soc Work* 1999, 25:147-154
14. Cooper ML et al. Motivations for sex and risky sexual behavior among adolescents and young adults: a functional perspective. *J Person Soc Psychol* 1998, 75:1528-1558
15. Cubbins LA, Tranfer K. The influence of gender on sex: a study of men's and women's self-reported high-risk sex behavior. *Arch Sex Behav* 2000, 29:229-257
16. Chatterjee C et al. A study of awareness of AIDS among school students and teachers of higher secondary schools in north Calcutta. *Indian J Public Health* 2001, 45:27-30
17. Myes T, Clement C. Condom use and attitudes among heterosexual college students. *Can J Public Health* 1994, 85:51-55
18. Haggstrom-Nordin E, Hanson U, Tyden T. Sex behavior among high school students in Sweden: improvement in contraceptive use over time. *J Adolesc Health* 2002, 30:288-295
19. Χατζής Τ. Βασική Δερματολογία-Αφροδισιολογία. Εκδόσεις Λίτσας Αθήνα, 1994
20. Ramsum D, Marion S, Mathious R. Changes in University student's AIDS-related knowledge, attitudes and behaviors, 1988 and 1992. *Canad J Publ Health* 1993, 84:275-278
21. Gillian A, Seftzer R. The efficacy of educational movies on AIDS-knowledge and attitudes among college students. *J Am Health* 1989, 37:261-265
22. Stieruborg M, Zaldivar SB, Santiago EG. Effect of didactic teaching and experiential learning on nursing student's AIDS-related knowledge and attitudes. *AIDS care-psychological and socio-medical aspects of AIDS/HIV (AIDS-CARE)* 1996, 8:601-608
23. Κοκκέβη Α, Αλεβίζου Σ, Αρβανίτης Ι, Λιάππας Ι, Στεφανής Κ. AIDS και τοξικομανία. Η συμπεριφορά και οι στάσεις στη μετάδοση της λοίμωξης. *Ιατρική* 1990, 58:43-51

Corresponding author: I. Papathanasiou, Milea-Elassona, GR-402 00 Larissa, Greece
e-mail: papathan@teilar.gr